

Protest otwarty Strzebińsko Wrocławskiego Oddziału SNaP w kwestii zmian w podstawie programowej wprowadzonych *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23. sierpnia 2007 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół*.

W imieniu Strzebińsko Wrocławskiego Oddziału SNaP protestujemy przeciwko spisowi lektur obowiązkowych z języka polskiego na wszystkich poziomach edukacyjnych, stanowiących istotny element zmian w podstawie programowej kształcenia ogólnego. Wyrażamy też oczekiwanie polonistów zrzeszonych w Naszym Oddziale oraz wielu nauczycieli, z którymi spotykaliśmy się podczas wrześniowych konferencji, że spis ten zostanie zmieniony z uwzględnieniem sugestii polonistów uczących w szkołach.

Szczególnie niepokoi nas tryb dokonywania zmian w tak ważnym dokumencie, jakim jest podstawa programowa. **Już po raz trzeci zawarty w niej spis lektur staje się efektem prywatnych preferencji i wyborów jednego ministra.** Niebezpieczny precedens stworzył tu minister Giertych. Dziwi nas jednak, że tak wybitny naukowiec, jak prof. Legutko poszedł wytyczoną przez niego drogą.

Po drugie, wyrażamy stanowczy protest przeciwko **znacznemu zwiększeniu liczby obowiązkowych lektur**. Nie dyskutujemy na temat artystycznej wartości pozycji wskazanych do obowiązkowego przeczytania i omówienia. Niemal wszystkie lektury, które znalazły się w nowym szkolnym kanonie (może z wyjątkiem epigońskich i rozwlekłych powieści Kossak – Szczuckiej) to teksty wartościowe, jednak nie jest możliwe, aby w kontekście programów przeładowanych także z innych przedmiotów, nawet wybitnie uzdolnieni i zainteresowani literaturą uczniowie wszystkie je przeczytali. A już z pewnością nauczyciel nie ma możliwości rzetelnego omówienia tak dużej liczby lektur podczas szkolnych lekcji, a także sprawdzenia, czy uczniowie rzeczywiście je czytają. Wręcz odwrotnie – zadania nie do zrealizowania spowodują albo tworzenie fikcji omawiania wskazanych w podstawie książek, albo – zwłaszcza w

szkołach ponadgimnazjalnych (gdzie trzeba przygotować uczniów do egzaminu sprawdzającego czytanie lektur umieszczonych w kanonie) – wykorzystania bądź wypracowania metod omówienia lektury bez jej pełnego przeczytania, na podstawie równego typu pomocy i trafnie dobranych fragmentów.

Po trzecie, niepokoi nas, **niezgodne z głównymi założeniami reformy edukacji** (czyli zwiększenia autonomii szkół, nauczycieli i uczniów) **zamykanie zestawienia** lektur obowiązkowych. W nowym kanonie prawie nie ma już pozycji do wyboru. Pokażemy to na przykładzie lektur dla poziomu podstawowego w szkołach ponadgimnazjalnych:

pp, poziom podstawowy 2002	pp, poziom podstawowy 2007
LITERATURA POLSKA	
-	Piotr Skarga – <i>Kazania sejmowe</i> (wybór)
Ignacy Krasicki – satyry i liryki	Ignacy Krasicki – <i>Pieśń Hymn do miłości Ojczyzny</i> , satyry i liryki
-	Stanisław Staszic – <i>Przestrogi dla Polski</i>
-	Adam Mickiewicz – <i>Konrad Wallenrod</i>
wybrane sceny z dramatów romantycznych (J. Słowackiego, Z. Krasickiego)	Juliusz Słowacki – <i>Kordian</i> Zygmunt Krasiński – <i>Nie-Boska komedia</i> (wybrane sceny)
-	Listy (wybór)
E. Orzeszkowa – <i>Nad Niemnem</i> (wybór)	Eliza Orzeszkowa – <i>Nad Niemnem</i>
wybór nowel pozytywistycznych	-
H. Sienkiewicz – wybrana powieść	Henryk Sienkiewicz – <i>Quo vadis, Potop</i>
wybrany utwór z prozy polskiej XX wieku (np. M. Dąbrowskiej, Z. Nałkowskiej)	Maria Dąbrowska – <i>Noce i dnie</i> , Zofia Nałkowska – <i>Granica</i> , Bruno Schulz – <i>Sklepy cynamonowe</i> (wybrane opowiadania)
W. Gombrowicz - fragmenty prozy	Witold Gombrowicz - <i>Ferdydurke</i>
wybrany dramat XX wieku (S. Mrożka, S. Różewicza)	Sławomir Mrożek - <i>Tango</i>
-	Zofia Kossak Szczucka - <i>Pożoga</i>
T. Borowski – wybrane opowiadania	Tadeusz Borowski – <i>Pożegnanie z Marią</i> (wybrane opowiadania)
wybrane fragmenty prozy dokumentarnej (reportaż, dziennik, pamiętnik) i eseistyczne utwory współczesne	Jan Paweł II – <i>Pamięć i tożsamość</i> , Ryszard Kapuściński - <i>Cesarz</i> , abp Kazimierz Madejski – <i>Będziecie Moimi świadkami...</i> (lub kardynał Stefan Wyszyński – <i>Zapiski więzienne</i>), inne wybrane fragmenty prozy dokumentarnej (reportaż, dziennik, pamiętnik) i eseistycznej
LITERATURA POWSZECHNA	
wybrany klasyczny dramat starożytnej Grecji	Sofokles - <i>Król Edyp</i>
Szekspir – wybrany dramat	William Szekspir - <i>Makbet</i>
Molier – wybrana komedia	Molier - <i>Świetoszek</i>

	Daniel Defoe - <i>Robinson Crusoe</i>
wybrana powieść europejska XIX wieku	Fiodor Dostojewski – <i>Zbrodnia i kara</i>
J. Conrad – wybrany utwór	Joseph Conrad – <i>Lord Jim</i>
-	C.S. Lewis – <i>Listy starego diabła do młodego</i>
wybrana powieść XX wieku	George Orwell – <i>Folwark zwierzęcy</i>

Rozporządzenie z 2002 dawało CKE możliwość odświeżenia co jakiś czas „Wymagań egzaminacyjnych” i wskazywania w nich innego niż omawiany w poprzednich latach dramatu Szekspira czy Moliera, preferencji innej powieści XX wieku. Obecnie nie tylko nauczyciel, uczniowie nie mają już wyboru, ale każda potrzeba zmiany tekstu do czytania (np. „Makbeta” na „Hamleta”) wymagać będzie nowego ministerialnego rozporządzenia.

Owo zamknięcie podstawy programowej zamyka również programy, upodabnia je do siebie, powodując fikcję pluralizmu. Odbije się to szczególnie negatywnie na lekcjach polskiego w szkole podstawowej, gdzie nauczyciel nie będzie miał już możliwości dostosowania analizowanych tekstów do zainteresowań, poziomu swoich uczniów, a nawet – zasobów szkolnej biblioteki. Konieczność kolejnych zakupów to dla wielu z nich obciążenie nie do udźwignięcia. Ministerstwo brnie w grę pozorów – z jednej strony walczy o tani podręcznik, a z drugiej, lekką ręką każe kupować drogie lektury.

Ów brak wyboru w szkole podstawowej stawia na głowie idee reformy. Główny cel lekcji z lekturą w klasach IV – VI brzmi: ***Polubić czytanie***. I wielu nauczycielom udawało się ten cel osiągnąć, dzięki odpowiedniemu doborowi ciekawych książek. Jak teraz uczyć owego lubienia, jeśli zamiast 8 lektur obowiązkowych pojawia się w podstawie programowej 15 i to takich, których dzieci nie polubią. Choćby nie wiadomo co robił nauczyciel i myślał minister nie rozumieją one *Starej baśni* i nie interesują ich *wspomnienia niebieskiego mundurka*. A w gimnazjum? Tu też nie będzie już czasu na wspólne porozmawianie o problemach współczesności, a zameczani przez *Krzyżaków* młodzi ludzie znienawidzą czytanie do reszty.

Po czwarte wreszcie, większość z dodanych w szkole ponadgimnazjalnej nowych lektur (z wyjątkiem opowiadań Schulza) to teksty napisane w konwencji realistycznej, z których zrozumieniem uczeń zazwyczaj poradzi sobie bez pomocy nauczyciela. Mimo zwiększenia liczby lektur uczeń nie będzie więc lepiej przygotowany do uczestnictwa we współczesnej kulturze, charakteryzującej się wielością sposobów obrazowania świata. Także nauczyciel nie otrzymuje pomocy w poprowadzeniu wychowanka przez labirynt konwencji, a jeszcze odbiera mu się czas potrzebny do nauczenia uczniów czytania różnego typu tekstów i zmierzenia się z problemami literackimi, które są rzeczywiście trudne.

W imieniu Strzełińsko Wrocławskiego Oddziału SNaP

Małgorzata Kryszkiewicz - przewodnicząca

Alicja Badowska – wiceprzewodnicząca